

BIONOR Sp. z o.o.

25 – 114 KIELCE

ul. Ściegiennego 26

PROJEKT WYKONAWCZY

Część:	AKPiA – układ sterowania procesem technologicznym
--------	---

Nazwa obiektu:

OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW w SĘDZISZOWIE

Adres obiektu:

Sędziszów, działka nr ewid. **400, 407, 409, 421, 431, 430, 434, 435/2, 435/3, 426, 422.**
gm. Sędziszów, powiat jędrzejowski, woj. świętokrzyskie.

Nazwa zadania:

Budowa oczyszczalni ścieków w Sędziszowie

Inwestor, adres:

Gmina Sędziszów
Ul. Dworcowa 20, 28-340 Sędziszów

	Imię i nazwisko	Podpis
Projektował:	mgr inż. Rafał Słoma	

Kielce 2016

1. Wstęp

1.1. Temat opracowania

Tematem opracowania jest projekt AKPiA:

- instalacje elektryczne pomiarowe,
- instalacje sterujące

niezbędne do prawidłowego funkcjonowania oczyszczalni ścieków w miejscowości Skorzeszyce. Podczas projektowania korzystano z Projektu Technologicznego oczyszczalni ścieków w m. Sędziszów.

1.2. Podstawa prawna

Podstawę niniejszego opracowania stanowią:

- opracowanie branż towarzyszących
- obowiązujące przepisy, normy i zarządzenia.

1.3. Zakres opracowania

Projekt obejmuje układ zasilania urządzeń AKPiA i układ sterowania procesem technologicznym z wyłączeniem zasilania sterowania urządzeń technologicznych posiadających własne układy sterowania i komunikujących się z układem sterowania oczyszczalni poprzez odpowiednie sygnały sterujące. Projekt obejmuje rozdzielnię sterującą RSA urządzeń technologicznych:

- przepompowni ścieków,
- zbiornik retencyjny ścieków dowożonych,
- zbiorników retencyjnych ścieków z kanalizacji,
- zbiorników reaktorów biologicznych SBR,
- zbiorników osadu STO.

Projekt obejmuje obiektywne szafki zasilająco-sterownicze sterowania lokalnego urządzeń technologicznych wraz z sygnalizacją stanu pracy urządzenia. Projekt obejmuje linie kablowe zasilania urządzeń pomiarowych, sterowania, sygnalizacji oraz pomiarów technologicznych.

Projekt nie zawiera opracowania oprogramowania sterownika PLC.

2. Opis techniczny

2.1. Charakterystyka obiektu

Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest na terenie miejscowości Sędziszów w gminie Sędziszów. W skład oczyszczalni wchodzi następujące główne obiekty:

- budynek socjalny,
- budynek techniczny z węzłem mechanicznego oczyszczania i odwadniania osadu,
- przepompownia ścieków,
- zbiornik retencyjny ścieków dowożonych,
- zbiorniki retencyjne ścieków z kanalizacji,
- reaktory biologiczne SBR,
- zbiorniki osadu STO,
- stacja dmuchaw,
- pomieszczenie sterowni.

2.2. Urządzenia sterujące

Główną rozdzielnię technologiczną AKPIA stanowi rozdzielnia oznaczona symbolem RSA i jest ona zamontowana wg. lokalizacji załącznik 1. Zasilona jest z rozdzielni głównej RG. Urządzenia technologiczne będą zasilone z rozdzieli RTZ wg. odrębnego opracowania, zasilonej również z rozdzielni RG. Stopień ochrony szafy RSA - IP40.

2.3. Sterowanie

Proces technologiczny, napędy maszyn i inne urządzenia będą sterowane za pośrednictwem szafy sterowniczej, wyposażonej w sterownik przemysłowy PLC.

Przewidziano dwa tryby sterowania:

- 1) sterowanie automatycznego
- 2) sterowanie lokalne (miejscowe).

2.3.1. Sterowanie automatyczne.

Sterowanie automatyczne jest zasadniczym rodzajem sterowania podczas normalnej eksploatacji obiektu.

System automatyki zbiera informacje binarne z :

- układów zabezpieczeń urządzeń technologicznych (wyłączniki silnikowe w szafie sterowniczej, bimetale w uzwojeniach silników pomp, czujniki wilgotności pomp, detektor faz, itp.),
- sygnalizatorów poziomu (czujki pływakowe),
- przełączników trybu sterowania (przełączniki sterowania automatycznego – ręcznego zlokalizowane w szafkach połączeniowych przy urządzeniach technologicznych),
- prasy osadu (sygnał pracy i awarii urządzenia),
- sito – piaskownika (sygnał pracy i awarii urządzenia),
- innych urządzeń (czujnik ciśnienia kompresora).

System automatyki zbiera również informacje analogowe z:

- pomiarów poziomów w przepompowni, zbiorniku retencyjnym ścieków dwożonych, zbiornikach retencyjnych ścieków z kanalizacji, reaktorach SBR i zbiornikach osadu STO,
- pomiarów tlenu rozpuszczonego oraz temperatury w reaktorach SBR,
- pomiarów pH oraz temperatury w zbiornikach retencyjnych ścieków z kanalizacji.

Sterownik na podstawie zebranych informacji steruje procesem technologicznym za pomocą układów wykonawczych (styczniki, softstarty) według zaprogramowanego programu. Algorytm działania programu polega na sprawdzeniu:

- poziomu ścieków w przepompowni,
- poziomu ścieków w zbiornikach retencyjnych,
- poziomu ścieków w reaktorach SBR

- poziomu w zbiornikach osadu STO,
- stanu poszczególnych wejść binarnych.

Kolejno sterownik po przeanalizowaniu danych i określeniu fazy cyklu reaktora uruchamia odpowiednie urządzenia technologiczne. Program sterownika działa cyklicznie, czyli po zakończeniu cyklu oczyszczania w reaktorze proces uruchamiany jest na nowo, z uwzględnieniem wszystkich danych wejściowych sterownika.

Sterownik realizuje również dodatkowo pomiar ilości ścieków oczyszczonych odprowadzanych do odbiornika. Pomiar oparty jest na zasadzie automatycznego rejestrowania i zliczania objętości ścieków oczyszczonych w fazie spustu z reaktorów biologicznych SBR.

W oczyszczalniach do dokładnego określenia poziomu cieczy – ścieków w reaktorze stosowane są hydrostatyczne sondy poziomu. Sondy montowane są w specjalnych króćcach wraz zaworami odcinającymi. Sygnał analogowy z sondy jest w przetworniku analogowo – cyfrowym przetworzony na wartość cyfrową. Wartość ta przesyłana jest do sterownika PLC, gdzie podlega dalszej obróbce matematycznej. Wartość po przeliczeniu jest miarą poziomu ścieków w reaktorze i jest wyświetlana na panelu operatorskim. Wartość ta służy do parametryzacji procesu technologicznego jak również do zliczania ogólnej ilości ścieków oczyszczonych, które zostały odprowadzone z reaktorów. Proces zliczania ilości ścieków oczyszczonych przebiega dwuetapowo. W pierwszym etapie, kiedy startuje odpływ ścieków oczyszczonych, zapamiętywany jest poziom ścieków w reaktorze, jest to tak zwany poziom „startu odpływu”. W drugim etapie zapamiętany jest poziom w reaktorze po odpływie ścieków, jest to poziom „stopu odpływu”. Następnie oblicza się różnicę pomiędzy poziomem startu a poziomem stopu. Otrzymana wartość dodawana jest do licznika ogólnego zliczającego sumę ścieków oczyszczonych. Suma ta jest wyświetlana na odpowiedniej stronie w panelu operatorskim, po odpowiednim przeskalowaniu uwzględniającym wymiarów reaktora SBR, wartość ta wyświetlana jest w jednostce „m³”.

Parametryzacja procesu oczyszczania ścieków będzie realizowana w

oparciu o pomiary ciągłe w reaktorach SBR- zawartości tlenu rozpuszczonego (O_2) i temperatury. Układ pomiarowy będzie sterować ciągle, poprzez falownik, pracą dmuchaw w zakresie fazy napowietrzania ścieków, utrzymując poziom tlenu na zadanym przez technologa poziomie.

Do powyższych pomiarów zastosowano system pomiarowy składający się z przetwornika pomiarowego oraz odpowiednich czujników (sond) pomiarowych (pomiaru O_2 i temperatury).

2.3.2. Sterowanie lokalne

Sterowanie lokalne umożliwia sterowanie poszczególnymi urządzeniami technologicznymi w miejscu ich zamontowania. Do tego celu służą odpowiednie przełączniki trybu pracy urządzenia, zamontowane w szafkach sterowania lokalnego urządzenia.

2.3.3. Sygnalizacja

Do wymiany danych pomiędzy obsługą oczyszczalni ścieków a systemem sterującym projektuje się dotykowy, kolorowy panel operatorski, zamontowany na elewacji rozdzielni RSA. Panel ten będzie umożliwiał:

- graficzne przedstawienie stanu procesu technologicznego wraz z urządzeniami technologicznymi,
- parametryzację procesu technologicznego,
- obsługę alarmów,
- przedstawienie danych statystycznych.

Do sygnalizacji stanu pracy urządzeń technologicznych projektuje się lampki zamontowane w szafkach sterowania lokalnego. Lampka zielona sygnalizuje pracę – załączenie urządzenia, lampka czerwona – jego awarię.

2.3.4. Instalacja pomiarowa

W przepompowni, w zbiorniku ścieków dowożonych, retencjach reaktorach biologicznych i stabilizatorach osadu przewidziano pomiar ciągły poziomu

ścieków zrealizowany za pomocą sondy hydrostatycznej. Dodatkowo do pomiaru poziomu w tych zbiornikach przewidziano zamontowanie czujek pływakowych.

W reaktorach SBR przewidziano ciągły pomiar temperatury i tlenu rozpuszczonego. Przetwornik pomiarowy sterowany jest mikroprocesorem wyposażonym w graficzny wyświetlacz LCD do prezentacji wartości pomiarowych i parametrów systemu.

Parametry techniczne systemu pomiarowego:

- zakres pomiarowy dla O_2 0-20mg O_2 /l
- zakres pomiarowy dla temperatury 0-50C°

lub podobny. Przewiduję się zastosowanie optycznej sondy tlenu rozpuszczonego.

W retencjach uśredniających przewidziano ciągły pomiar temperatury i pH. Przetwornik pomiarowy sterowany jest mikroprocesorem wyposażonym w graficzny wyświetlacz LCD do prezentacji wartości pomiarowych i parametrów systemu.

Parametry techniczne systemu pomiarowego:

- zakres pomiarowy dla pH 0-14 pH
- zakres pomiarowy dla temperatury 0-50C°

lub podobny.

Każdy przetwornik pomiarowy powinien posiadać protokół komunikacji MODBUS.

2.3.5. Wizualizacja

System wizualizacji procesu, stanu poszczególnych obiektów technologicznych zaprojektowany zostanie w oparciu o WEB SERVER oraz port Ethernet wbudowany w sterownik PLC. Wszystkie dane statystyczne są gromadzone w pamięci sterownika i stanowią one źródło danych do analizy generowania raportów. Dodatkowo dostęp do internetu umożliwia wysyłanie plików raportowych na zdefiniowane adresy e-mail w postaci pliku txt. Również dane zgromadzone w sterowniku mogą zostać przesłane w postaci

pliku csv. Dla poprawności działania systemu konieczny jest stały dostęp do internetu, ze stałym adresem IP.

Sterownik jako Web Server zawierał by stronę główną html umożliwiającą nawigację i przegląd poszczególnych pod stron. Pod strony zawierały by informacje o

- stanach alarmowych,
- o statusie poszczególnych elementów w ciągu technologicznym – o przepompowni, retencji, reaktorach, sito-piaskowniku, prasie osadu itp.,
- dane statystyczne, trendy.

2.3.6. Powiadamianie GSM

Do zdalnego powiadamiania użytkownika, o awariach na oczyszczalni ścieków, w szafie sterowniczej montowany jest system sms.

System ten składa się z:

- modułu powiadamiania GSM,
- zasilacza
- akumulatora do podtrzymania zasilania,
- anteny z kablem,
- obudowy.

W module powiadamiania gsm definiuje się numery użytkowników oraz sms'y - alarmy.

W przykładowym module basicgsm można zdefiniować do 8 numerów użytkowników, do których będą wysyłane powiadomienia sms.

Moduł basicgsm wyposażony jest w 8 dyskretnych wejść, którym definiuje się odpowiednie teksty sms. Przy naruszeniu wejścia i przy powrocie wejścia w stan pierwotny.

Następnie tworzy się mapę powiadomień sms. Polega to na przypisaniu użytkownikom odpowiednich wejść cyfrowych, których naruszenie będzie skutkowało wysłaniem sms do przypisanych użytkowników.

To w jaki sposób są zdefiniowane teksty - czyli alarmy oraz ich przypisania zależy od wymagań stawianych przez użytkownika. Użytkownik musi jedynie zapewnić kartę **sim** do modemu gsm. Operator sieci komórkowej

jest dowolny, ale musi być taki, którego sieć ma największy zasięg w obrębie obiektu. Karta sim powinna być bez pinu.

3. Rozprowadzenie kabli i przewodów po obiekcie

Kable rozdzielni RSA będą wprowadzone do kanału kablowego.

Kable do przepompowni, pompowni ścieków dowożonych i zbiorników retencyjnych prowadzić przez przepusty rurowe we fundamencie, w rurach osłonowych w wykopie ziemnym na głębokości 80cm. Wyprowadzenie kabli urządzeń przepompowni, pompowni ścieków dowożonych i zbiorników retencyjnych wykonać w rurach osłonowych. Wyprowadzenia kabli uszczelnić.

Przy reaktorach biologicznych kable prowadzić w korytach kablowych, na wspornikach mocowanych do bocznych ścian reaktora.

Skrzynki sterowania lokalnego montować na wspornikach ze stali nierdzewnej.

Spis treści

Spis treści

1. Wstęp.....	2
1.1. Temat opracowania.....	2
1.2. Podstawa prawna.....	2
1.3. Zakres opracowania.....	2
2. Opis techniczny.....	3
2.1. Charakterystyka obiektu.....	3
2.2. Urządzenia sterujące.....	3
2.3. Sterowanie.....	3
2.3.1. Sterowanie automatyczne.....	4
2.3.2. Sterowanie lokalne	6
2.3.3. Sygnalizacja.....	6
2.3.4. Instalacja pomiarowa.....	6
2.3.5. Wizualizacja.....	7
2.3.6. Powiadamianie GSM.....	8
3. Rozprowadzenie kabli i przewodów po obiekcie.....	9
Spis treści.....	10
Lista załączników.....	10
Zestawienia.....	10

Lista załączników

Załącznik nr1 Lokalizacja rozdzielni technologicznej RSA

Załącznik nr2 Schemat rozdzielni technologicznej RSA

Załącznik nr3 Lokalizacja układów pomiarowych oraz szafek połączeniowych

Zestawienia

Urządzeń technologicznych z indeksami

Materiałów